

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om hur en digital bekräftelse ska göras.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om digital bekräftelse av faderskap. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

I *första stycket* anges i vilka fall en digital bekräftelse kan göras. Enligt *första punkten* förutsätter digital bekräftelse att både modern och mannen är myndiga och folkbokförda i Sverige. Dessa förutsättningar ska vara uppfyllda redan när barnet föds. Enligt *andra punkten* förutsätter digital bekräftelse vidare att barnet är folkbokfört i Sverige vid tidpunkten för bekräftelsen. Det innebär att det inte finns någon möjlighet att bekräfta ett faderskap digitalt före barnets födelse. Att bekräftelsen får göras i ett särskilt system som tillhandahålls av den myndighet som regeringen bestämmer innebär att en digital bekräftelse måste göras i enlighet med de villkor som uppställs i det särskilda systemet och att det inte är möjligt att göra en digital bekräftelse på annat sätt, t.ex. genom att skicka ett e-postmeddelande.

Av *andra stycket* framgår att en digital bekräftelse ska godkännas digitalt av modern. Kravet på moderns godkännande är en förutsättning för att bekräftelsen ska vara rättsligt giltig. Till skillnad från en bekräftelse som görs hos socialnämnden enligt 4 § kan en särskilt förordnad vårdnadshavare eller en tillfällig vårdnadshavare inte godkänna bekräftelsen i moderns ställe. Något krav på socialnämndens godkännande finns inte (jfr 4 §).

Enligt *tredje stycket* måste en digital bekräftelse lämnas och godkännas senast 14 dagar efter barnets födelse. Därefter faller möjligheten att göra en bekräftelse digitalt bort. För att en bekräftelse av faderskapet till ett barn ska kunna göras digitalt måste barnet alltså ha folkbokförts i Sverige inom sådan tid att en bekräftelse kan lämnas och godkännas inom fristen.

Om en digital bekräftelse inte har lämnats inom tidsfristen, inträder socialnämndens utredningsskyldighet (se 2 kap. 1 §). Detsamma gäller om en digital bekräftelse lämnas av mannen men inte godkänns av modern innan fristen löper ut. I så fall behöver faderskapet fastställas genom en bekräftelse som görs hos socialnämnden enligt 4 § eller genom en dom.

Möjligheten att bekräfta ett faderskap vid ett personligt besök hos socialnämnden enligt 4 § kvarstår, även om det finns förutsättningar för att lämna bekräftelsen digitalt.

I *fjärde stycket* finns en upplysning om regeringens och annan myndighets möjlighet att meddela närmare föreskrifter om hur en digital bekräftelse ska göras. Sådana föreskrifter kan avse t.ex. vilka uppgifter som ska lämnas i en digital bekräftelse.

Genom hänvisningar i 9 § tredje stycket, 13 § andra stycket och 14 § andra stycket tillämpas paragrafen även vid bekräftelse av föräldraskap enligt 9 § och bekräftelse av faderskap och moderskap när en förälder eller båda har ändrat könstillhörighet.

4 b § Om det visar sig att den som har lämnat en bekräftelse enligt 4 eller 4 a § inte är far till barnet, ska rätten förklara att bekräftelsen saknar verkan mot honom.

I paragrafen, som är ny, regleras möjligheten att häva ett faderskap som har fastställts genom bekräftelse. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Bestämmelsen, som motsvarar hittillsvarande 4 § tredje stycket, gäller både i fråga om en bekräftelse som görs hos socialnämnden enligt 4 § och en bekräftelse som görs digitalt enligt 4 a §. Om det visar sig att den som har lämnat en bekräftelse inte är far till barnet, ska rätten förklara att bekräftelsen saknar verkan mot honom.

Genom hänvisningar i 9 § tredje stycket, 13 § andra stycket och 14 § andra stycket tillämpas paragrafen även vid bekräftelse av föräldraskap enligt 9 § och bekräftelse av faderskap och moderskap när en förälder eller båda har ändrat könstillhörighet.

Föräldraskap vid insemination eller befruktning utanför kroppen

9 § Om modern är gift med en kvinna eller är registrerad partner vid barnets födelse, ska hennes make eller registrerade partner anses som barnets förälder. Detsamma gäller om modern är änka och barnet föds inom sådan tid efter kvinnans död att barnet kan ha tillkommit dessförinnan.

Om modern har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen enligt 6 eller 7 kap. lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. med samtycke av en kvinna som var moderns make, registrerade partner eller sambo och det med hänsyn till samtliga omständigheter är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen, ska den som har lämnat samtycket anses som barnets förälder. Detsamma gäller om en insemination eller befruktning utanför kroppen har utförts vid en behörig inrättning i utlandet och barnet har rätt att ta del av uppgifter om spermiedonatoren.

I fall som avses i andra stycket fastställs föräldraskapet genom bekräftelse eller dom. Det som sägs i 4–4 b §§ om bekräftelse av faderskap tillämpas också i fråga om bekräftelse av ett sådant föräldraskap.

Paragrafen innehåller bestämmelser om föräldraskap för en kvinna som är make, registrerad partner eller sambo till en kvinna som föder barn. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

I det nya första stycket införs en bestämmelse om att föräldraskapet för en kvinna som vid barnets födelse är gift med eller registrerad partner till den kvinna som föder barnet ska presumeras, dvs. maken eller den registrerade partnern ska anses som barnets förälder utan att föräldraskapet behöver fastställas genom bekräftelse eller dom. Ett föräldraskap ska också presumeras om maken eller den registrerade partnern avlider innan barnet föds, om barnet föds inom sådan tid efter dödsfallet att barnet kan ha tillkommit dessförinnan. Om modern har gift om sig när barnet föds ska dock i stället den nya maken anses som barnets förälder (jfr prop. 1975/76:170 s. 321). Denna föräldraskapspresumtion motsvarar faderskapspresumtionen i 1 §.

Om kvinnan var gift med modern när behandlingen genomfördes, men en äktenskapsskillnad genomförs innan barnet har fötts gäller inte någon presumtion utan föräldraskapet behöver fastställas genom bekräftelse eller dom (3 § första stycket). Förutsättningarna för att fastställa föräldraskapet i den situationen framgår av andra och tredje styckena.

Bestämmelserna i hittillsvarande första och andra styckena förs samman i ett *andra stycke*.

I *tredje stycket* ändras hänvisningarna till att omfatta även 4 a och 4 b §§. Det innebär att bestämmelserna om digital bekräftelse i 4 a § är tillämpliga även i fråga om föräldraskap enligt förevarande paragraf. Vidare innebär hänvisningen till 4 b § att ett föräldraskap som har fastställts genom en bekräftelse, liksom i dag, kan hävas på samma sätt som ett faderskap som har fastställts genom bekräftelse.

9 a § Rätten ska förklara att en kvinna som ska anses som förälder till ett barn enligt 9 § första stycket inte är barnets förälder, om modern har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen, men förutsättningarna i 9 § andra stycket inte är uppfyllda, eller om modern inte har genomgått en sådan behandling.

Om en kvinna som ska anses som förälder till ett barn enligt 9 § första stycket skriftligen godkänner någon annans bekräftelse av faderskapet, föräldraskapet enligt 9 § eller moderskapet enligt 14 §, och 4 § har iakttagits i fråga om bekräftelsen, ska det därigenom anses fastställt att kvinnan inte är barnets förälder. Bekräftelsen ska dock i detta fall alltid vara skriftligen godkänd av modern.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om hävande av föräldraskap som följer av föräldraskapspresumtionen i 9 § första stycket. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Enligt *första stycket* ska föräldraskapet hävas om modern har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen, men förutsättningarna i 9 § andra stycket inte är uppfyllda. Det innebär att föräldraskapet ska hävas om barnets mor inte var gift, registrerad partner eller sambo med kvinnan när behandlingen utfördes eller om kvinnan inte har samtyckt till behandlingen som lett till att barnet tillkommit. Föräldraskapet ska även hävas om behandlingen inte har utförts enligt 6 eller 7 kap. lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. eller – för det fall behandlingen har utförts i utlandet – den inte har utförts vid en behörig inrättning eller barnet inte har rätt att ta del av uppgifter om spermiedonatorn (jfr prop. 2017/18:155 s. 68 f.). Föräldraskapet ska alltså hävas om barnet har tillkommit genom en heminsemination eller genom assisterad befruktning vid en klinik utomlands med en anonym donator. Detsamma gäller om det med hänsyn till samtliga omständigheter inte är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen. Föräldraskapet ska även hävas om modern inte har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen. Det innebär att föräldraskapet ska hävas om barnet har tillkommit genom samlag. Om föräldraskapet hävs, kan föräldraskap i stället uppnås genom adoption om förutsättningarna för det är uppfyllda.

Av *andra stycket* framgår att det ska anses fastställt att kvinnan i äktenskapet eller det registrerade partnerskapet inte är barnets förälder, om hon godkänner en mans bekräftelse av faderskapet eller en annan kvinnas bekräftelse av föräldraskapet enligt 9 § eller moderskapet enligt 14 §. Bestämmelsen motsvarar vad som enligt 2 § andra stycket gäller för ett faderskap som följer av faderskapspresumtionen. För en ytterligare kommentar hänvisas därför till författningskommentaren till den paragrafen (jfr prop. 1975/76:170 s. 138 f. och 166).

Faderskap och moderskap vid ändrad könstillhörighet

10 § Om en man föder ett barn gäller 11–14 §§. Föder en kvinna ett barn gäller 11 a–11 d §§ för hennes make, om maken har ändrat könstillhörighet, och 13 och 14 §§ för en annan person om den personen uppfyller villkoren enligt 5 eller 8 § och har ändrat könstillhörighet.

I paragrafen anges vilka bestämmelser som gäller i fråga om föräldraskap vid ändrad könstillhörighet. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

I paragrafen införs hänvisningar till bestämmelserna om presumtion av faderskap och moderskap och om hävande av ett sådant presumerat föräldraskap när en av makarna eller båda har ändrat könstillhörighet. Hänvisningarna i paragrafen innebär att dessa bestämmelser tillämpas både när den som har fött barnet är en man, även när hans make inte har ändrat könstillhörighet, och när den som har fött barnet är en kvinna och hennes make har ändrat könstillhörighet.

11 a § Om den som har fött barnet är gift med en man vid barnets födelse, ska mannen anses som far till barnet. Detsamma gäller om den som har fött barnet är änka eller änkling och barnet föds inom sådan tid efter mannens död att barnet kan ha tillkommit dessförinnan.

Om den som har fött barnet är gift med en kvinna vid barnets födelse, ska kvinnan anses som mor till barnet. Detsamma gäller om den som har fött barnet är änka eller änkling och barnet föds inom sådan tid efter kvinnans död att barnet kan ha tillkommit dessförinnan. För kvinnan gäller dock det som i andra kapitel i denna balk och i andra författningar sägs om far och faderskap.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om presumtion av föräldraskap när den som har fött barnet är gift och en av makarna eller båda har ändrat könstillhörighet. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

I första stycket finns bestämmelser som gäller om den som har fött barnet är gift med en man vid barnets födelse. Maken ska då presumeras vara barnets far. Ett faderskap ska också presumeras om maken avlider innan barnet föds, om barnet föds inom sådan tid efter dödsfallet att barnet kan ha tillkommit dessförinnan.

Motsvarande bestämmelser, som gäller när den som har fött barnet är gift med en kvinna vid barnets födelse, finns i andra stycket. Maken ska då presumeras vara barnets mor. För henne gäller – liksom enligt 14 § första stycket – det som i andra kapitel i föräldrabalken och i andra författningar sägs om far och faderskap. Det innebär att alla bestämmelser som innehåller orden far, fader eller faderskap ska tillämpas i fråga om personen, utom de som finns i aktuellt kapitel (se prop. 2017/18:155 s. 72 f.).

Bestämmelserna i paragrafen motsvarar i sak vad som gäller i fråga om faderskapspresumtionen enligt 1 §, dvs. när modern vid barnets födelse är gift med en man och ingen av makarna har ändrat könstillhörighet.

11 b § Rätten ska förklara att den som ska anses som far eller mor till ett barn enligt 11 a § inte är barnets far eller mor, om

1. det är utrett att den som har fött barnet har haft samlag med någon annan än maken under den tid då barnet kan ha tillkommit och det med hänsyn till samtliga omständigheter är sannolikt att barnet har tillkommit genom samlaget,

2. *det på grund av barnets arvsanlag eller annan särskild omständighet kan hållas för visst att maken inte är far eller mor till barnet, eller*

3. *barnet har tillkommit före äktenskapet eller under det att makarna levde åtskilda och det inte är sannolikt att makarna har haft samlag med varandra under den tid då barnet kan ha tillkommit.*

Om den som har fött barnet har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen, gäller 11 c § i stället för denna paragraf.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om hävande av faderskap eller moderskap som följer av presumptionerna i 11 a §. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Enligt *första stycket* kan faderskapet eller moderskapet hävas på grunder som motsvarar de grunder som enligt 2 § första stycket gäller för hävning av ett faderskap som följer av faderskapspresumtionen.

Av *andra stycket* framgår att bestämmelserna i förevarande paragraf inte gäller om den som har fött barnet har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen. I sådant fall gäller de särskilda bestämmelserna i 11 c §.

11 c § *Rätten ska förklara att den som ska anses som far eller mor till ett barn enligt 11 a § inte är barnets far eller mor, om den som har fött barnet har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen men villkoren enligt 8 § inte är uppfyllda. Vid tillämpning av 8 § ska det som sägs om en mor gälla för en man enligt 11 §.*

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om hävande av faderskap eller moderskap som följer av presumptionerna i 11 a §, när den som har fött barnet har genomgått en assisterad befruktning. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Faderskapet eller moderskapet ska hävas om villkoren enligt 8 § inte är uppfyllda. Det innebär att förutsättningarna för att häva ett föräldraskap när den som har fött barnet har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen är desamma som förutsättningarna för att i motsvarande fall häva ett presumerat faderskap enligt 1 § eller ett föräldraskap enligt 9 §. Det betyder att faderskapet eller moderskapet kan hävas bl.a. om donerade spermier har använts vid en heminsemination eller om barnet har tillkommit efter en assisterad befruktning i utlandet med anonym donator. Om det är en man som har fött barnet ska, liksom enligt 13 och 14 §§, det som sägs om en mor i 8 § gälla för honom (jfr prop. 2017/18:155 s. 71 f. och 73).

11 d § *Om den som ska anses som far eller mor till ett barn enligt 11 a § skriftligen godkänner någon annans bekräftelse av faderskapet, föräldraskapet enligt 9 § eller moderskapet enligt 14 §, och 4 § har iakttagits i fråga om bekräftelsen, ska det därigenom anses fastställt att mannen eller kvinnan inte är far eller mor till barnet. Bekräftelsen ska dock i detta fall alltid vara skriftligen godkänd av den som har fött barnet.*

I paragrafen, som är ny, regleras hävande av ett presumerat föräldraskap genom godkännande av någon annans bekräftelse av föräldraskapet när någon av makarna eller båda har ändrat könstillhörighet. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Av paragrafen framgår att det ska anses fastställt att en make, som har presumerats som far eller mor till ett barn enligt 11 a §, inte är far eller mor till barnet om maken godkänner någon annans bekräftelse av faderskapet, föräldraskapet enligt 9 § eller moderskapet enligt 14 §. Motsvarande paragrafer, som gäller när ett faderskap eller föräldraskap har presumerats enligt 1 § respektive 9 §, finns i 2 § andra stycket och 9 a § andra stycket. För en ytterligare kommentar hänvisas därför till författningskommentarerna till de paragraferna.

12 § *Om det inte är fråga om fall som avses i 11 a § eller om rätten har meddelat förklaring enligt 11 b eller 11 c §, fastställs faderskapet eller moderskapet enligt 13 eller 14 §.*

Om en man föder ett barn ska det inte fastställas något faderskap eller moderskap enligt 13 eller 14 §, om

1. mannen har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen enligt 6 eller 7 kap. lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. eller om han har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen vid en behörig inrättning i utlandet och barnet har rätt att ta del av uppgifter om spermiedonatoren,

2. mannen vid behandlingen varken var gift, registrerad partner eller sambo, och

3. det med hänsyn till samtliga omständigheter är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen.

Andra stycket hindrar inte att spermiedonatoren bekräftar faderskapet eller moderskapet.

I paragrafen anges när faderskap eller moderskap ska fastställas i fall då en av föräldrarna eller båda har ändrat könstillhörighet. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Av det nya *första stycket* framgår att faderskap eller moderskap ska fastställas enligt 13 eller 14 § om ingen ska anses som far eller mor enligt presumptionerna i 11 a § eller om ett sådant presumerat föräldraskap har hävts. Bestämmelserna motsvarar vad som gäller i fråga om ett presumerat faderskap enligt 1 § och ett presumerat föräldraskap enligt 9 § (3 § första stycket). Om ett faderskap eller moderskap hävs enligt 11 b eller 11 c § och det inte längre rör sig om en situation som omfattas av 10 §, tillämpas i stället reglerna om fastställande av faderskap eller föräldraskap enligt 9 §.

Bestämmelserna i det hittillsvarande första stycket flyttas till *andra stycket*. Bestämmelsen i hittillsvarande andra stycket flyttas till ett nytt *tredje stycke*.

13 § En man som uppfyller villkoren enligt 5 eller 8 § ska anses som far till barnet.

Ett faderskap enligt första stycket fastställs genom bekräftelse eller dom. Det som sägs i 4–4 b §§ om bekräftelse av faderskap tillämpas även i detta fall.

Vid tillämpningen av 4, 4 a, 5 och 8 §§ ska det som sägs om en mor gälla för en man enligt 11 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om faderskap för den man som inte har fött barnet när en av föräldrarna eller båda har ändrat könstillhörighet och det inte finns något presumerat föräldraskap. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

I *andra stycket* ändras hänvisningen till att omfatta även 4 a och 4 b §§. Hänvisningen till 4 a § innebär att bestämmelserna om digital bekräftelse av ett faderskap tillämpas även när en av föräldrarna eller båda har ändrat

könstillhörighet. Genom hänvisningen till 4 b §, som motsvarar hittillsvarande 4 § tredje stycket, gäller – liksom i dag – att rätten ska förklara att en bekräftelse saknar verkan mot den som har lämnat den om det visar sig att han inte är far till barnet.

I *tredje stycket*, som anger att det som sägs om en mor ska gälla för en man som har fött barnet vid tillämpningen av vissa paragrafer, läggs 4 a § till i uppräkningsparagrafer. Det innebär att om det är en man som har fött barnet är det han som vid digital bekräftelse ska uppfylla ålders- och folkbokföringskravet och digitalt godkänna den andra faderns bekräftelse.

14 § En kvinna som uppfyller villkoren enligt 5 eller 8 § ska anses som mor till barnet. För kvinnan gäller dock det som i andra kapitel i denna balk och i andra författningar sägs om far och faderskap.

Ett moderskap enligt första stycket fastställs genom bekräftelse eller dom. Det som sägs i 4–4 b §§ om bekräftelse av faderskap tillämpas också i fråga om bekräftelse av ett sådant moderskap.

Vid tillämpningen av 4, 4 a, 5 och 8 §§ ska det som sägs om en mor gälla för en man enligt 11 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om moderskap för den förälder som inte har fött barnet när en förälder eller båda har ändrat könstillhörighet och det inte finns något presumerat föräldraskap. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

I *andra stycket* ändras hänvisningen till att omfatta även 4 a och 4 b §§. Hänvisningen till 4 a § innebär att moderskapet för den förälder som inte har fött barnet kan bekräftas digitalt. Genom hänvisningen till 4 b §, som motsvarar hittillsvarande 4 § tredje stycket, gäller – liksom i dag – att rätten ska förklara att en bekräftelse saknar verkan mot den som har lämnat den om det visar sig att hon inte är mor till barnet.

I *tredje stycket*, som anger att det som sägs om en mor ska gälla för en man som har fött barnet vid tillämpningen av vissa paragrafer, läggs 4 a § till i uppräkningsparagrafer. Det innebär att om det är en man som har fött barnet är det han som vid digital bekräftelse ska uppfylla ålders- och folkbokföringskravet och digitalt godkänna moderns bekräftelse.

2 kap. Om socialnämnds medverkan vid fastställande av faderskap

1 § Om inte en viss man eller kvinna på grund av äktenskap eller registrerat partnerskap ska anses som far eller förälder enligt 1 kap. 9 § till ett barn som står under någons vårdnad, är socialnämnden skyldig att försöka utreda vem som är far till barnet och se till att faderskapet fastställs, om barnet har *sin* hemvist i Sverige.

Om modern är myndig och folkbokförd i Sverige när barnet föds, inträder skyldigheten enligt första stycket först 15 dagar efter barnets födelse.

I paragrafen regleras socialnämndens skyldighet att utreda faderskap. Övervägandena finns i avsnitt 4.1 och 5.2.

Ändringarna i *första stycket* innebär att även fall då någon ska anses som barnets förälder enligt föräldraskapspresumtionen i 1 kap. 9 § undantas från socialnämndens utredningsskyldighet, på samma sätt som när faderskapspresumtionen i 1 kap. 1 § är tillämplig. Genom att hänvisningen till

1 kap. 1 § tas bort undantas även fall då presumtionerna i 1 kap. 11 a § som gäller när en av makarna eller båda har ändrat könstillhörighet är tillämpliga.

Genom *andra stycket*, som är nytt, förskjuts tidpunkten för när socialnämndens utredningsskyldighet inträder för att inte sammanfalla med den tid under vilken ett föräldraskap kan bekräftas digitalt utan socialnämndens medverkan. Om modern vid barnets födelse är myndig och folkbokförd i Sverige, inträder utredningsskyldigheten först 15 dagar efter barnets födelse. Någon utredningsskyldighet aktualiseras inte om föräldraskapet vid den tidpunkten redan har bekräftats digitalt. Om modern är under 18 år eller om hon inte är folkbokförd i Sverige, inträder utredningsskyldigheten vid barnets födelse eftersom det redan då står klart att det saknas förutsättningar för att göra en digital bekräftelse (jfr 1 kap. 4 a §). Regeringen kan i förordning föreskriva att Skatteverket ska underrätta socialnämnden i sådana situationer.

Bestämmelserna i förevarande paragraf hindrar inte att socialnämnden inleder en faderskapsutredning innan utredningsskyldigheten har inträtt. Ett exempel på ett fall då det kan finnas anledning att inleda en utredning är om modern hör av sig till socialnämnden och säger att hon är osäker på vem som är far till barnet. Ett annat exempel är om fråga uppkommer om bekräftelse av faderskapet före barnets födelse.

6 § Socialnämnden bör verka för att *en rättsgenetisk undersökning görs* beträffande *barnet, modern* och den som kan vara *far* till barnet, om denne begär det eller *om det finns anledning att anta* att modern *har* haft samlag med mer än en man under *den* tid då barnet kan *ha tillkommit*.

I paragrafen finns bestämmelser om när socialnämnden bör verka för en rättsgenetisk undersökning. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

I paragrafen byts ordet blodundersökning ut mot rättsgenetisk undersökning till följd av ändringar som görs i lagen (1958:642) om blodundersökning m.m. vid utredning av faderskap.

Övriga ändringar är språkliga eller redaktionella.

7 § Socialnämnden får lägga ner en påbörjad utredning om faderskapet, om det

1. visar sig omöjligt att få de upplysningar som behövs för bedömning av faderskapsfrågan,
2. framstår som utsiktslöst att försöka få faderskapet fastställt av domstol,
3. har lämnats ett samtycke av modern eller en särskilt förordnad vårdnadshavare eller en tillfällig vårdnadshavare enligt 4 kap. 8 § till adoption av barnet, eller
4. av särskilda skäl finns anledning att anta att en fortsatt utredning eller en rättegång skulle vara till men för barnet eller utsätta modern för påfrestningar som innebär fara för hennes psykiska hälsa.

Socialnämnden ska lägga ner en påbörjad faderskapsutredning om faderskapet inte ska fastställas enligt 1 kap. 3 *eller* 12 §.

Socialnämndens beslut att lägga ner en påbörjad faderskapsutredning får överklagas till länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I paragrafen finns bestämmelser om när socialnämnden får eller ska lägga ner en faderskapsutredning. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

I *andra stycket* införs en hänvisning till 1 kap. 12 § för att tydliggöra att en utredning ska läggas ner i den situationen då en man har fött barn efter att ha genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen enligt reglerna om assisterad befruktning för ensamstående kvinnor.

8 a § Om det kan antas att en kvinna *ska* anses som förälder enligt 1 kap. 9 § *andra stycket* till ett barn som står under någons vårdnad och som har *sin* hemvist i Sverige, är socialnämnden skyldig att försöka utreda om sådant föräldraskap föreligger och, om så är fallet, se till att detta fastställs i stället för faderskapet.

Om modern är myndig och folkbokförd i Sverige när barnet föds, inträder skyldigheten enligt första stycket först 15 dagar efter barnets födelse.

Det som sägs i 2–5, 7 och 8 §§ om utredning av faderskap tillämpas också i fråga om föräldraskapet för en kvinna.

I paragrafen regleras socialnämndens skyldighet att utreda föräldraskap enligt 1 kap. 9 § när ett föräldraskap inte ska presumeras och när ingen har bekräftat föräldraskapet. Övervägandena finns i avsnitt 4.1 och 5.2.

Hänvisningen till 1 kap. 9 § i *första stycket* ändras till följd av de ändringar som görs i den paragrafen.

I det nya *andra stycket* förskjuts tidpunkten för när socialnämndens utredningsskyldighet inträder för att inte sammanfalla med den tid under vilken ett föräldraskap kan bekräftas digitalt utan socialnämndens medverkan. Om modern vid barnets födelse är myndig och folkbokförd i Sverige, inträder utredningsskyldigheten först 15 dagar efter barnets födelse. Om modern är under 18 år eller om hon inte är folkbokförd i Sverige, inträder utredningsskyldigheten vid barnets födelse eftersom det redan då står klart att det saknas förutsättningar för att göra en digital bekräftelse (jfr 1 kap. 4 a §). Regeringen kan i förordning föreskriva att Skatteverket ska underrätta socialnämnden i sådana situationer.

Bestämmelsen i det hittillsvarande *andra stycket* flyttas till ett nytt *tredje stycke*.

9 § Om en viss man *eller* kvinna på grund av äktenskap *eller* registrerat partnerskap ska anses som far *eller* förälder enligt 1 kap. 9 § till ett barn som står under någons vårdnad och som har *sin* hemvist i Sverige, ska socialnämnden, om vårdnadshavaren eller någon av vårdnadshavarna eller mannen *eller* kvinnan begär det och det är lämpligt, utreda om någon annan kan vara far till barnet eller ska anses som barnets förälder enligt 1 kap. 9 § *andra stycket*.

I fråga om utredningen tillämpas 2–6 och 8 §§. Vid utredning av en kvinnas föräldraskap tillämpas dock inte 6 §. Utredningen får läggas ner om det finns skäl som anges i 7 § första stycket 1 eller 4 eller om det annars är lämpligt. Utredningen ska läggas ner om faderskap eller föräldraskap inte ska fastställas enligt 1 kap. 3 eller 12 §.

Socialnämndens beslut att inte påbörja en utredning enligt denna paragraf eller att lägga ner en påbörjad utredning får överklagas till länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I paragrafen finns bestämmelser om socialnämndens skyldighet att i vissa fall utreda faderskap eller föräldraskap trots att en presumtion är tillämplig. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Första stycket ändras så att paragrafen även omfattar fall då ett föräldraskap enligt 1 kap. 9 § presumeras. Vidare tas hänvisningen till 1 kap. 1 §

bort för att möjliggöra att paragrafen kan tillämpas också om det handlar om en fader- eller moderskapspresumtion enligt de regler som gäller när en av makarna eller båda har ändrat könstillhörighet.

I *andra stycket* införs en hänvisning till 1 kap. 12 § för att tydliggöra att en utredning ska läggas ner i den situationen då en man har fött barn efter att ha genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen enligt reglerna om assisterad befruktning för ensamstående kvinnor.

3 kap. Vissa bestämmelser om rättegången i mål om faderskap

Mål om hävande av faderskap

1 § Vill en man som på grund av äktenskap ska anses som far till ett barn att rätten ska förklara att han inte är far till barnet, ska han väcka talan om detta mot barnet eller, om barnet har avlidit, barnets arvingar.

Om mannen är död och han inte varaktigt har sammanbott med barnet och inte heller efter barnets födelse har bekräftat att barnet är hans, har den avlidnes make och var och en som jämte eller näst efter barnet är berättigad till arv efter mannen rätt att väcka talan om att mannen inte är far till barnet. Efterlämnar den avlidne förutom make sådana arvingar som avses i 3 kap. 2 § ärvdabalken, har var och en av dem rätt att väcka talan under samma förutsättningar.

Någon rätt att väcka talan finns inte, om det vid mannens död har gått mer än ett år från det att talan, som grundats på att mannen är far till barnet, har väckts mot honom och han har fått del därav eller om mer än ett år har gått sedan anspråk på samma grund har framställts mot mannens dödsbo.

Paragrafen innehåller bestämmelser om talerätt i mål om hävande av ett presumerat faderskap och mot vem en sådan talan ska riktas när den väcks av den man som anses som far enligt presumtionen. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

I *första stycket* tas hänvisningarna till 1 kap. 1 och 2 §§ bort för att tydliggöra att paragrafen kan tillämpas också om det handlar om hävande av en fader- eller moderskapspresumtion enligt de regler som gäller när en av föräldrarna eller båda har ändrat könstillhörighet (1 kap. 11 a–11 c §§).

Motsvarande bestämmelser som gäller i fråga om hävande av ett presumerat föräldraskap enligt 1 kap. 9 § finns i 14 §.

Övriga ändringar i paragrafen är språkliga.

2 § Vill ett barn att rätten ska förklara att en viss man som på grund av äktenskap ska anses som barnets far inte är det, ska barnet väcka talan om detta mot mannen eller, om han är död, hans arvingar. Om mannen förutom make efterlämnar sådana arvingar som avses i 3 kap. 2 § ärvdabalken, ska talan, när det gäller dem, riktas mot den eller dem som har den bästa arvsrätten efter mannen när talan väcks.

Paragrafen innehåller bestämmelser om talerätt i mål om hävande av ett presumerat faderskap och mot vem en sådan talan ska riktas när den väcks av barnet. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Hänvisningen till 1 kap. 2 § tas bort för att tydliggöra att paragrafen kan tillämpas också om det handlar om hävande av en fader- eller moderskapspresumtion enligt de regler som gäller när en av föräldrarna eller båda har ändrat könstillhörighet (1 kap. 11 a–11 c §§).

Motsvarande bestämmelser som gäller i fråga om hävande av ett presumerat föräldraskap enligt 1 kap. 9 § finns i 15 §.

Övriga ändringar i paragrafen är språkliga.

3 § *En talan som avses i 1 eller 2 § får väckas vid rätten i den ort där barnet har sin hemvist eller, om barnet har avlidit, vid den rätt som har att ta upp tvist om arv efter barnet. Om det inte finns någon annan behörig domstol, ska målet tas upp av Stockholms tingsrätt.*

Detsamma gäller *en talan* enligt 1 kap. 4 b § om att en faderskapsbekräftelse saknar verkan mot den som har lämnat den.

Paragrafen reglerar behörig domstol i mål om hävande av faderskap. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Hänvisningen i *andra stycket* ändras med anledning av att bestämmelsen i 1 kap. 4 § tredje stycket flyttas till 1 kap. 4 b §.

Motsvarande bestämmelser som gäller i fråga om föräldraskap enligt 1 kap. 9 § finns i 16 §.

Övriga ändringar i paragrafen är språkliga.

Förening av mål vid talan om hävande av faderskap

13 § *Även om en viss man på grund av äktenskap ska anses som ett barns far får, under förutsättning att en talan om att mannen inte är barnets far har väckts och ännu inte prövats, talan om fastställande av att en annan man är barnets far väckas vid samma domstol. Målen ska då handläggas i en rättegång.*

Bifalls talan i båda målen som avses i första stycket, ska vid prövning i högre rätt frågan om fastställande av faderskapet prövas, även om domen inte har överklagats i den delen.

I paragrafen finns bestämmelser om förening av mål om hävande av ett presumerat faderskap och mål om fastställande av faderskap för en annan man. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Hänvisningarna till 1 kap. 1 och 2 §§ tas bort för att tydliggöra att paragrafen kan tillämpas också om det handlar om hävande av en fader- eller moderskapspresumtion enligt de regler som gäller när en av föräldrarna eller båda har ändrat könstillhörighet (1 kap. 11 a–11 c §§).

Övriga ändringar i paragrafen är språkliga eller redaktionella.

Av 18 § framgår att paragrafen tillämpas även i fråga om fastställande av föräldraskap enligt 1 kap. 9 §.

Mål om hävande av föräldraskap enligt 1 kap. 9 §

14 § *Vill en kvinna som på grund av äktenskap eller registrerat partnerskap ska anses som förälder enligt 1 kap. 9 § till ett barn att rätten ska förklara att hon inte är förälder till barnet, ska hon väcka talan om detta mot barnet eller, om barnet har avlidit, barnets arvingar.*

Om kvinnan är död och hon inte varaktigt har sammanbott med barnet och inte heller efter barnets födelse har bekräftat att barnet är hennes, har den avlidnes make eller registrerade partner och var och en som jämte eller näst efter barnet är berättigad till arv efter kvinnan rätt att väcka talan om att kvinnan inte är förälder till barnet. Efterlämnar den avlidne förutom make eller registrerad partner sådana arvingar som avses i 3 kap. 2 § ärvdabalken, har var och en av dem rätt att väcka talan under samma förutsättningar.

Någon rätt att väcka talan finns inte, om det vid kvinnans död har gått mer än ett år från det att talan, som grundats på att kvinnan är förälder till barnet, har väckts mot henne och hon har fått del därav eller om mer än ett år har gått sedan anspråk på samma grund har framställts mot kvinnans dödsbo.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om talerätt i mål om hävande av ett presumerat föräldraskap enligt 1 kap. 9 § och mot vem en sådan talan ska riktas när den väcks av den kvinna som anses som förälder enligt presumtionen. Bestämmelserna motsvarar vad som enligt 1 § gäller i fråga om hävande av ett presumerat faderskap (jfr prop. 1975/76:170 s. 168 f. och prop. 1986/87:86 s. 81 f.). Den hittillsvarande 14 § får en ny beteckning, 18 §. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

15 § Vill ett barn att rätten ska förklara att en viss kvinna som på grund av äktenskap eller registrerat partnerskap ska anses som barnets förälder enligt 1 kap. 9 § inte är det, ska barnet väcka talan om detta mot kvinnan eller, om hon är död, hennes arvingar. Om kvinnan förutom make eller registrerad partner efterlämnar sådana arvingar som avses i 3 kap. 2 § ärvdabalken, ska talan, när det gäller dem, riktas mot den eller dem som har den bästa arvsrätten efter kvinnan när talan väcks.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om talerätt i mål om hävande av ett presumerat föräldraskap enligt 1 kap. 9 § och mot vem en sådan talan ska riktas när den väcks av barnet. Bestämmelserna motsvarar vad som enligt 2 § gäller i fråga om hävande av ett presumerat faderskap. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

16 § En talan som avses i 14 eller 15 § får väckas vid rätten i den ort där barnet har sin hemvist eller, om barnet har avlidit, vid den rätt som har att ta upp tvist om arv efter barnet. Om det inte finns någon annan behörig domstol, ska målet tas upp av Stockholms tingsrätt.

Detsamma gäller en talan enligt 1 kap. 4 b § om att en bekräftelse av föräldraskap enligt 1 kap. 9 § saknar verkan mot den som har lämnat den.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om behörig domstol i mål om hävande av föräldraskap enligt 1 kap. 9 §. Bestämmelserna motsvarar vad som enligt 3 § gäller i fråga om hävande av ett presumerat faderskap. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

I *första stycket* anges vilken domstol som är behörig att pröva en talan om hävande av ett föräldraskap som följer av presumtionen i 1 kap. 9 § första stycket.

I *andra stycket*, vars innehåll i sak motsvarar hittillsvarande 14 § första stycket, regleras vilken domstol som är behörig att pröva en talan enligt 1 kap. 4 b § om att en bekräftelse av ett föräldraskap enligt 1 kap. 9 § saknar verkan mot den som har lämnat den (se prop. 2004/05:137 s. 61).

17 § Om en part i ett mål som avses i 14 eller 15 § är underårig, får förmyndaren eller en god man, om en sådan ska förordnas enligt 11 kap., föra partens talan.

Modern ska höras i målet, om det kan ske.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om vem som får föra talan för en underårig part i mål om hävande av ett presumerat föräldraskap enligt 1 kap. 9 § och om hörande av modern. Bestämmelserna motsvarar vad som

enligt 4 § gäller vid hävande av ett presumerat faderskap. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Mål om fastställande av föräldraskap enligt 1 kap. 9 §

18 § En talan om fastställande av föräldraskap enligt 1 kap. 9 § väcks av barnet. I fall som avses i 2 kap. 8 a § förs barnets talan av socialnämnden. Har modern vårdnaden om barnet, får hon alltid föra barnets talan, även om hon inte har uppnått myndig ålder. En talan får vidare alltid föras av en särskilt förordnad vårdnadshavare eller en tillfällig vårdnadshavare för barnet. Det som sägs i 6–13 §§ om fastställande av faderskap tillämpas också i fråga om fastställande av föräldraskap.

I paragrafen, som i hittillsvarande lydelse betecknas 14 §, finns bestämmelser om rättegången i mål om fastställande av ett föräldraskap enligt 1 kap. 9 §. Bestämmelserna om talan om hävande av föräldraskap i hittillsvarande första stycket flyttas till 16 § andra stycket. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Förening av mål vid talan om hävande av föräldraskap enligt 1 kap. 9 §

19 § Även om en viss kvinna på grund av äktenskap eller registrerat partnerskap ska anses som ett barns förälder enligt 1 kap. 9 § får, under förutsättning att en talan om att kvinnan inte är barnets förälder har väckts och ännu inte prövats, talan om fastställande av att någon annan är far till barnet eller ska anses som barnets förälder enligt 1 kap. 9 § andra stycket väckas vid samma domstol. Målen ska då handläggas i en rättegång.

Bifalls talan i båda målen som avses i första stycket, ska vid prövning i högre rätt frågan om fastställande av faderskapet eller föräldraskapet prövas, även om domen inte har överklagats i den delen.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om förening av mål om hävande av ett presumerat föräldraskap enligt 1 kap. 9 § och mål om fastställande av faderskap eller föräldraskap enligt 1 kap. 9 § för en annan person. Bestämmelserna motsvarar vad som enligt 13 § gäller i fall då talan om hävande av ett presumerat faderskap har väckts (jfr prop. 1975/76:170 s. 138 f., 176 f. och 311 f.). Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för en bekräftelse av föräldraskap till ett barn som har fötts före ikraftträdandet.

Enligt *första punkten* träder de nya reglerna i kraft den 1 januari 2022. Eftersom bestämmelserna om presumerat föräldraskap enligt 1 kap. 9 § och presumerat moderskap och faderskap när en förälder eller båda har ändrat könstillhörighet tar sikte på förhållandena när barnet föds innebär det att de nya presumptionerna kommer att gälla för barn som föds den 1 januari 2022 eller senare.

Enligt *andra punkten* ska äldre föreskrifter gälla för en bekräftelse av föräldraskap till ett barn som har fötts före ikraftträdandet. Det innebär att bekräftelsen inte kan göras digitalt avseende ett barn som fötts före den 1 januari 2022, även om bekräftelsen görs efter den tidpunkten. Det innebär

också att de nya reglerna avseende en bekräftelse som ska godkännas av socialnämnden inte ska tillämpas i det fallet. I stället ska de äldre föreskrifterna tillämpas, vilket innebär att bekräftelsen ska vara bevittnad av två personer.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

10.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1958:642) om blodundersökning m.m. vid utredning av faderskap

Lagen byter namn till lagen om rättsgenetisk undersökning vid utredning av faderskap. Begreppet rättsgenetisk undersökning införs genomgående i lagen och används teknikneutralt, dvs. det specificeras inte att undersökningen behöver utföras med en viss analys- eller provtagningsmetod. En rättsgenetisk undersökning avser undersökning av en enskilds arvsanlag. Det innebär att s.k. antropologiska undersökningar, som inte längre utförs, utmönstras från lagens tillämpningsområde. Det framgår av förordning att undersökningar utförs av Rättsmedicinalverket och att verkställighetsföreskrifter till lagen kan meddelas av regeringen eller nämnda myndighet.

1 § I denna lag finns bestämmelser om rättsgenetisk undersökning vid utredning av faderskap enligt föräldrabalken.

En sådan undersökning får endast innefatta provtagning som kan ske utan nämnvärt men.

Paragrafen, som är ny, anger lagens tillämpningsområde. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Av första stycket framgår att lagen innehåller bestämmelser om rättsgenetisk undersökning vid utredning av faderskap enligt föräldrabalken. En rättsgenetisk undersökning avser undersökning av en enskilds arvsanlag. Med utredning av faderskap enligt föräldrabalken avses den utredning som görs av socialnämnden eller inom ramen för en prövning i domstol. Regler om detta finns i 2 och 3 kap. föräldrabalken. Enligt 2 kap. 6 § föräldrabalken bör socialnämnden under vissa förhållanden verka för att en faderskapsundersökning äger rum. En förutsättning för att en rättsgenetisk undersökning ska göras på socialnämndens initiativ är att parterna medverkar frivilligt till det. Andra undersökningar som kan ha genomförts på initiativ av socialnämnden, t.ex. en släktundersökning, faller utanför lagens tillämpningsområde. Detsamma gäller undersökningar som genomförts på uppdrag av en enskild. Förutsättningarna för en domstol att besluta om en rättsgenetisk undersökning, och i vissa fall om tvångsmedel för undersökningens genomförande, regleras i förevarande lag.

Lagen är alltså tillämplig vid faderskapsutredningar enligt föräldrabalken där den genetiska kopplingen är relevant för det rättsliga faderskapet. En sådan genetisk koppling kan vara relevant att utreda även när det gäller en person som på grund av ändrad könstillhörighet ska anses som barnets mor. Att bestämmelserna i lagen kan tillämpas i ett sådant fall framgår av 1 kap. 14 § första stycket föräldrabalken.

Ett förordnande får endast meddelas om det kan antas att mannen har haft samlag med modern under den tid barnet kan ha tillkommit. En ytterligare förutsättning för ett förordnande är att domstolen gör bedömningen att skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den avlidna mannen eller annat motstående intresse.

Efter att ett faderskap fastställts genom bekräftelse eller dom ska på samma sätt som i dag domstol få besluta om rättsgenetisk undersökning under förutsättning att det har kommit fram en ny omständighet som ger anledning att anta att någon annan man än den som har fastställts vara far har haft samlag med modern under den tid barnet kan ha tillkommit. Utredningen anser inte att möjligheten att förordna om en ny rättsgenetisk undersökning bör utvidgas. En man som med hjälp av en äldre teknik har blivit utesluten som far till ett visst barn kommer även med en förnyad undersökning med DNA-analys att uteslutas som far. Resultatet av en ny undersökning medför därmed i praktiken främst en möjlighet att häva ett tidigare fastställt faderskap. Mot den bakgrunden anser utredningen att de avvägningar som lagstiftaren tidigare har gjort, att den vetenskapliga utvecklingen beträffande undersökningar i sig inte bör utgöra ett tillräckligt skäl för ett förordnande om ny undersökning, fortfarande gör sig gällande.

Den nya lagen innehåller också bestämmelser bl.a. om behörig domstol, hur beslut överklagas och om handläggningen vid domstol. Det finns regler om att domstol kan förelägga vite eller besluta om biträde av Polismyndigheten för att säkerställa att det finns effektiva medel för att utreda faderskap.

Kostnaden för provtagning och rättsgenetisk undersökning enligt den nya lagen och när socialnämnd initierar en sådan undersökning enligt 2 kap. 6 § FB ska betalas av allmänna medel.

Rättsmedicinalverket ska vara den enda aktör som ska utföra rättsgenetiska undersökningar på uppdrag av det allmänna. Skälet är främst svårigheter i fråga om behovet av uppföljning och tillsyn för att tillgodose kravet på rättssäkerhet, om fler aktörer än Rättsmedicinalverket kan anlitas av socialnämnd och domstol. Verksamheten ska vara anslagsfinansierad i stället för avgiftsfinansierad. Det betyder bl.a. att kostnaden för rättsgenetiska undersökningar som krävs för att uppfylla det statliga åtagandet att utreda frågor om faderskap i sin helhet kommer att bäras av staten.

Konsekvenser

Införande av en föräldraskapspresumtion

Förslaget bedöms få positiva konsekvenser för kvinnliga gifta par och kvinnor som är registrerade partner samt de gifta par där en av eller båda makarna har ändrat könstillhörighet när ett barn föds. Föräldraskapet kommer nämligen i samtliga dessa fall att presumeras i stället för att fastställas genom bekräftelse eller dom. Barn till gifta föräldrar kommer att behandlas mer lika och förslaget kan innebära positiva konsekvenser för barn.

Förslaget påverkar endast en förhållandevis liten del av det antal utredningar som socialnämnderna genomför totalt sett varje år. Utredningen bedömer därmed att förslaget för kommunernas del får begränsade konsekvenser.

Nytt sätt att bekräfta faderskap och föräldraskap

Förslaget får positiva konsekvenser för majoriteten av alla barn som föds i Sverige när modern är ogift. Det betyder att förslaget berör drygt 45 000 barn och deras föräldrar varje år. Faderskap och föräldraskap kommer att kunna bekräftas elektroniskt i dessa fall i stället för vid ett besök hos socialnämnden. Förslaget innebär även en ökad tillgänglighet och lägre kostnader för föräldrar. För barn kan förslaget innebära positiva konsekvenser. Om bekräftelse görs elektroniskt kommer fler barn än i dag att få faderskapet eller föräldraskapet registrerat i folkbokföringen i nära anslutning till barnets födelse. Det är en påtagligt kortare tid än vad som i dag gäller för exempelvis bekräftelse av föräldraskap.

De förenklingar som föreslås innebär att socialnämndernas sammantagna kostnader för ärendehantering beräknas minska med i vart fall 90 miljoner kronor. Beräkningen kan påverkas av flera olika faktorer, exempelvis lönekostnad och hur varje enskild socialnämnd handlägger utredningar av faderskap. Beroende på hur beräkningen görs kan besparingen bedömas uppgå till så mycket som 190 miljoner kronor.

Skatteverket ska ansvara för att ta fram en funktion för elektronisk bekräftelse. Inför att lagändringarna träder i kraft ska Skatteverket ges i uppdrag att ta fram en säker process för e-tjänsten för elektronisk bekräftelse. Kostnaden för att utveckla en teknisk lösning för att hantera elektroniska bekräftelser beräknas uppgå till 20 miljoner kronor. Den uppskattade årliga förvaltningskostnaden är cirka 6 miljoner kronor. Medlen kan tas från utgiftsområde 25 (Allmänna bidrag till kommuner), ett anslag som finansieras genom de minskade kostnader som följderna blir för kommunerna när den nuvarande hanteringen hos socialnämnderna för motsvarande ärenden uteblir.

Nya regler om rättsgenetisk undersökning

En rättsgenetisk undersökning blir aktuell för ungefär två procent av alla nyfödda barn. Det innebär att ungefär 2 300 barn och deras föräldrar årligen berörs av förslaget. Förslaget kan innebära positiva konsekvenser för barn.

Förslaget att Rättsmedicinalverket ska vara den aktör som ska utföra rättsgenetiska undersökningar på uppdrag av det allmänna och att verksamheten ska vara anslagsfinansierad innebär att de undersökningar som socialnämnd tar initiativ till inte kommer att belasta den kommunala budgeten. Förslaget bedöms minska de kommunala kostnaderna nationellt sett med omkring 10 miljoner kronor. Samtidigt föreslås att den rättsgenetiska verksamheten vid Rättsmedicinalverket finansieras genom anslag och att medel tas från utgiftsområde 25 (Allmänna bidrag till kommuner). Bedömningen görs därför att förslaget om anslagsfinansiering sammantaget inte innebär någon ekonomisk konsekvens för det allmänna.

Ikraftträdande

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

Betänkandets lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i föräldrabalken

Härigenom föreskrivs i fråga om föräldrabalken¹

dels att rubriken närmast före 3 kap. 14 § ska utgå,

dels att nuvarande 3 kap. 14 § ska betecknas 3 kap. 19 §,

dels att 1 kap. 3, 4, 9, 10, 13 och 14 §§, 2 kap. 1, 6, 8 a och 9 §§ och 3 kap. 3, 4 och den nya 19 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken till 3 kap. ska lyda "Vissa bestämmelser om rättegången i mål om faderskap och föräldraskap",

dels att det ska införas fjorton nya paragrafer, 1 kap. 4 a, 4 b, 9 a och 11 a–11 e §§ och 3 kap. 2 a och 14–18 §§ och närmast före 3 kap. 14 och 19 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2018:1279²

Föreslagen lydelse

1 kap.

3 §

Om det inte är fråga om fall som avses i 1 § eller om rätten har meddelat förklaring enligt 2 § första stycket, fastställs faderskapet genom bekräftelse eller dom. I fall som avses i 9 § fastställs i stället föräldraskapet för en kvinna.

Om det inte är fråga om fall som avses i 1 § *eller 9 § första stycket* eller om rätten har meddelat förklaring enligt 2 § första stycket *eller 9 a §*, fastställs faderskapet genom bekräftelse eller dom. I fall som avses i 9 § *andra och tredje styckena* fastställs i stället föräldraskapet för en kvinna.

Faderskap eller föräldraskap fastställs dock inte om

1. modern har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen enligt 6 eller 7 kap. lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. eller om modern har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen vid en behörig inrättning i utlandet och barnet har rätt att ta del av uppgifter om spermiedonatorm,

2. modern vid behandlingen var en ensamstående kvinna enligt 1 kap. 5 § lagen om genetisk integritet m.m., och

3. det med hänsyn till samtliga omständigheter är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen.

Andra stycket hindrar inte att spermiedonatorm bekräftar faderskapet.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §³

En bekräftelse av faderskap görs skriftligen *och ska bevitnas av*

En bekräftelse av faderskap *för ett barn som inte har fyllt 18 år görs*

¹ Balken omtryckt 1995:974.

² Prop. 2017/18:155, bet. 2017/18:SoU20, rskr. 2017/18:368, reglerna träder i kraft den 1 januari 2019.

³ Senaste lydelse 2014:377.

två personer. Bekräftelsen ska skriftligen godkännas av socialnämnden och av modern eller en särskilt förordnad vårdnadshavare för barnet. Är barnet myndigt ska bekräftelsen i stället godkännas av barnet självt. Socialnämnden får lämna sitt godkännande endast om det kan antas att mannen är far till barnet.

skriftligen vid personlig inställelse hos socialnämnden. Bekräftelsen ska skriftligen godkännas av socialnämnden och av modern eller en särskilt förordnad vårdnadshavare för barnet. Socialnämnden får lämna sitt godkännande endast om det kan antas att mannen är far till barnet.

Bekräftelsen får göras även före barnets födelse.

Om det senare visar sig att den som har lämnat bekräftelsen inte är far till barnet, ska rätten förklara att bekräftelsen saknar verkan mot honom.

En bekräftelse av faderskap för ett myndigt barn görs skriftligen och ska bevittnas av två personer. Bekräftelsen ska skriftligen godkännas av barnet självt.

Det finns särskilda bestämmelser om elektronisk bekräftelse av faderskap i 4 a §.

4 a §

En bekräftelse av faderskap får göras elektroniskt, om

1. barnet är folkbokfört i Sverige, och

2. modern och mannen är myndiga och folkbokförda i Sverige.

En bekräftelse ska göras inom 14 dagar från barnets födelse. Bekräftelsen ska godkännas elektroniskt av modern.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en elektronisk bekräftelse.

4 b §

Om det senare visar sig att den som har lämnat bekräftelsen inte är far till barnet, ska rätten förklara att bekräftelsen saknar verkan mot honom.

9 §

Om modern vid ett barns födelse är gift med en kvinna eller registrerad partner, ska hennes make eller registrerade partner anses som barnets förälder. Detsamma gäller, om moderns make eller registrerade partner är avliden och barnet föds inom sådan tid efter kvinnans död att barnet kan ha tillkommit dessförinnan.

Om modern har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen enligt 6 eller 7 kap. lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. med samtycke av en kvinna som var moderns make, registrerade partner eller sambo och det med hänsyn till samtliga omständigheter är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen, ska den som har lämnat samtycket anses som barnets förälder.

Första stycket gäller även om inseminationen eller befruktningen utanför kroppen har utförts vid en behörig inrättning i utlandet och barnet har rätt att ta del av uppgifter om spermiedonatorn.

Ett föräldraskap enligt denna paragraf fastställs genom bekräftelse eller dom. Det som sägs i 4 § om bekräftelse av faderskap tillämpas också i fråga om bekräftelse av ett sådant föräldraskap.

Om modern med samtycke av en kvinna som är hennes sambo har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen enligt 6 eller 7 kap. lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. och det med hänsyn till samtliga omständigheter är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen, ska den som har lämnat samtycket anses som barnets förälder.

Andra stycket gäller även om inseminationen eller befruktningen utanför kroppen har utförts vid en behörig inrättning i utlandet och barnet har rätt att ta del av uppgifter om spermiedonatorn.

Ett föräldraskap enligt andra eller tredje stycket fastställs genom bekräftelse eller dom. Det som sägs i 4–4 b §§ om bekräftelse av faderskap tillämpas också i fråga om bekräftelse av ett sådant föräldraskap.

9 a §

Rätten ska förklara att kvinnan i äktenskapet eller det registrerade partnerskapet inte är förälder till barnet, om modern har genomgått en insemination eller befruktning utanför kroppen och

1. kvinnan inte har samtyckt till behandlingen,

2. behandlingen inte har utförts enligt 6 eller 7 kap. lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. eller behandlingen inte har utförts vid en behörig inrättning i utlandet eller barnet inte har rätt att ta del av uppgifter om spermiedonatorn, eller

3. det med hänsyn till samtliga omständigheter inte är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen.

Om kvinnan i äktenskapet eller det registrerade partnerskapet godkänner en mans eller annan kvinnas bekräftelse av faderskapet eller föräldraskapet och har i fråga om bekräftelsen bestämmelserna i 4 § iakttagit, ska därigenom anses fastställt att kvinnan i äktenskapet eller det registrerade partnerskapet inte är barnets förälder. Bekräftelsen ska dock i detta fall alltid vara skriftligen godkänd av modern.

10 §

Om en man föder ett barn gäller 11–14 §§. Föder en kvinna ett barn gäller 13 och 14 §§ för en person som uppfyller villkoren enligt 5 eller 8 §, om den personen har ändrat könstillhörighet.

Om en man föder ett barn gäller 11–14 §§. Föder en kvinna ett barn gäller 11 a–11 e §§ för hennes make, om maken har ändrat könstillhörighet, och 13 och 14 §§ för en annan person som uppfyller villkoren enligt 5 eller 8 §, om den personen har ändrat könstillhörighet.

11 a §

Om den som har fött barnet är gift med en man vid barnets födelse, ska mannen anses som far till barnet. Detsamma gäller, om maken har avlidit och barnet föds inom sådan tid efter mannens död att barnet kan ha tillkommit dessförinnan.

Om den som har fött barnet är gift med en kvinna vid barnets födelse, ska kvinnan anses som mor till barnet. Detsamma gäller om maken är avliden och barnet föds inom sådan tid efter kvinnans död att barnet kan ha tillkommit dessförinnan. För kvinnan gäller dock det som i andra kapitel i denna balk och i andra författningar sägs om far och faderskap.

11 b §

Rätten ska förklara att den man eller kvinna i äktenskapet som inte har fött barnet inte är far eller mor till barnet, om

1. det är utrett att den som har fött barnet har haft samlag med annan än maken under tid då barnet kan ha tillkommit och det med hänsyn till samtliga omständigheter är sannolikt att barnet har tillkommit genom samlaget,

2. det på grund av barnets arvsanlag eller annan särskild omständighet kan hållas för visst att mannen eller kvinnan inte är far eller mor till barnet, eller

3. barnet har tillkommit före äktenskapet eller under det att makarna levde åtskilda och det inte är sannolikt att makarna har haft samlag med varandra under tid då barnet kan ha tillkommit.

11 c §

Rätten ska förklara att kvinnan eller mannen i äktenskapet inte är mor eller far till barnet, om den som har fött barnet har genomgått en

insemination eller befruktning utanför kroppen och

1. kvinnan eller mannen inte har samtyckt till behandlingen,

2. behandlingen inte har utförts enligt 6 eller 7 kap. lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. eller behandlingen inte har utförts vid en behörig inrättning i utlandet eller barnet inte har rätt att ta del av uppgifter om spermiedonatorn, eller

3. det med hänsyn till samtliga omständigheter inte är sannolikt att barnet har tillkommit genom behandlingen.

11 d §

Om mannen eller kvinnan i äktenskapet skriftligen godkänner annan mans eller kvinnas bekräftelse av faderskapet, moderskapet eller föräldraskapet och har i fråga om bekräftelsen bestämmelserna i 4 § iakttagit, ska därigenom anses fastställt att mannen eller kvinnan i äktenskapet inte är far eller mor till barnet. Bekräftelsen ska dock i detta fall alltid vara skriftligen godkänd av den som har fött barnet.

11 e §

Om rätten har meddelat förklaring enligt 11 b eller 11 c §, ska faderskapet eller moderskapet fastställas enligt 13 eller 14 §.

13 §

En man som uppfyller villkoren enligt 5 eller 8 § ska anses som far till barnet.

Ett faderskap enligt första stycket fastställs genom bekräftelse eller dom. Det som sägs i 4 § om bekräftelse av faderskap tillämpas även i detta fall.

Vid tillämpningen av 4, 5 och 8 §§ ska det som sägs om en mor gälla för en man enligt 11 §.

Ett faderskap enligt första stycket fastställs genom bekräftelse eller dom. Det som sägs i 4–4 b §§ om bekräftelse av faderskap tillämpas även i detta fall.

Vid tillämpningen av 4, 4 a, 5 och 8 §§ ska det som sägs om en mor gälla för en man enligt 11 §.

En kvinna som uppfyller villkoren enligt 5 eller 8 § ska anses som mor till barnet. För kvinnan gäller dock det som i andra kapitel i denna balk och i andra författningar sägs om far och faderskap.

Ett moderskap enligt första stycket fastställs genom bekräftelse eller dom. Det som sägs i 4 § om bekräftelse av faderskap tillämpas också i fråga om bekräftelse av ett sådant moderskap.

Vid tillämpningen av 4, 5 och 8 §§ ska det som sägs om en mor gälla för en man enligt 11 §.

Nuvarande lydelse

Ett moderskap enligt första stycket fastställs genom bekräftelse eller dom. Det som sägs i 4 och 4 a §§ om bekräftelse av faderskap tillämpas också i fråga om bekräftelse av ett sådant moderskap.

Vid tillämpningen av 4, 4 a, 5 och 8 §§ ska det som sägs om en mor gälla för en man enligt 11 §.

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §

Skall inte enligt 1 kap. 1 § en viss man anses som far till ett barn som står under någons vårdnad, är socialnämnden skyldig att försöka utreda vem som är far till barnet och se till att faderskapet fastställs, om barnet har hemvist i Sverige.

Om en viss man inte ska anses som far enligt 1 kap. 1 § eller en viss kvinna inte ska anses som förälder enligt 1 kap. 9 § första stycket till ett barn, är socialnämnden skyldig att försöka utreda vem som är far till barnet och se till att faderskapet fastställs, om

- 1. barnet är 14 dagar gammalt,*
- 2. barnet står under någons vårdnad och*
- 3. barnet har hemvist i Sverige.*

6 §

Socialnämnden bör verka för att blodundersökning äger rum beträffande modern, barnet och den som kan vara fader till barnet, om denne begär det eller anledning finns till antagande att modern haft samlag med mer än en man under tid då barnet kan vara avlat.

Socialnämnden bör verka för att en rättsgenetisk undersökning äger rum beträffande barnet, modern och den som kan vara far till barnet, om denne begär det eller det finns anledning att anta att modern haft samlag med mer än en man under tid då barnet kan ha tillkommit.

8 a §⁵

Om det kan antas att en kvinna skall anses som förälder enligt 1 kap. 9 § till ett barn som står under någons vårdnad och som har hemvist i Sverige, är socialnämnden skyldig att försöka utreda om sådant

Om det kan antas att en kvinna ska anses som förälder enligt 1 kap. 9 § andra eller tredje stycket till ett barn som står under någons vårdnad och som har hemvist i Sverige, är socialnämnden skyldig att försöka

föräldraskap föreligger och, om så är fallet, se till att detta fastställs i stället för faderskapet.

utreda om sådant föräldraskap föreligger och, om så är fallet, se till att detta fastställs i stället för faderskapet.

Det som sägs i 2–5, 7 och 8 §§ om utredning av faderskap tillämpas också i fråga om föräldraskapet för en kvinna.

9 §⁶

Om en viss man enligt 1 kap. 1 § ska anses som far till ett barn som står under någons vårdnad och som har hemvist i Sverige, ska socialnämnden, om vårdnadshavaren eller någon av vårdnadshavarna eller mannen begär det och det är lämpligt, utreda om *någon annan* man kan vara far till barnet eller om en kvinna ska anses som barnets förälder enligt 1 kap. 9 §.

Om en viss man enligt 1 kap. 1 § ska anses som far till ett barn *eller om en viss kvinna enligt 1 kap. 9 § första stycket ska anses som förälder till ett barn* som står under någons vårdnad och som har hemvist i Sverige, ska socialnämnden, om vårdnadshavaren eller någon av vårdnadshavarna eller mannen *eller kvinnan* begär det och det är lämpligt, utreda om *en* man kan vara far till barnet eller om en kvinna ska anses som barnets förälder enligt 1 kap. 9 § *andra eller tredje stycket*.

I fråga om utredningen tillämpas 2–6 och 8 §§. Vid utredning av en kvinnas föräldraskap tillämpas dock inte 6 §. Utredningen får läggas ner om det finns skäl som anges i 7 § första stycket 1 eller 4 eller om det annars är lämpligt. Utredningen ska läggas ner om faderskap eller föräldraskap inte ska fastställas enligt 1 kap. 3 §.

Socialnämndens beslut att inte påbörja en utredning enligt denna paragraf eller att lägga ner en påbörjad utredning får överklagas till länsstyrelsen. Länsstyrelsens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

3 kap.

2 a §

Om ett barn vill vinna förklaring enligt 1 kap. 4 b § att en bekräftelse saknar verkan mot den man som har lämnat den, ska barnet väcka talan om detta mot mannen eller, om han är död, hans arvingar.

Om den man som har lämnat en bekräftelse vill vinna förklaring enligt 1 kap. 4 b § att bekräftelsen saknar verkan mot honom, ska han väcka talan om detta mot barnet.

⁶ Senaste lydelse 2016:17.

Talan som avses i 1 eller 2 § får väckas vid rätten i den ort där barnet har sitt hemvist eller, om det har avlidit, vid den rätt som har att ta upp tvist om arv efter barnet. Finns det inte någon annan behörig domstol, skall målet tas upp av Stockholms tingsrätt.

Detsamma gäller talan enligt 1 kap. 4 § tredje stycket om att en faderskapsbekräftelse saknar verkan mot den som har lämnat den.

En talan som avses i 1, 2 eller 2 a § får väckas vid rätten i den ort där barnet har sin hemvist eller, om det har avlidit, vid den rätt som har att ta upp tvist om arv efter barnet. Om det inte finns någon annan behörig domstol, ska målet tas upp av Stockholms tingsrätt.

Är part i mål som avses i 1 eller 2 § underårig, får förmyndaren eller god man, om sådan enligt 11 kap. skall förordnas, föra talan för honom.

Modern skall höras i målet, om det kan ske.

Om part i mål som avses i 1, 2 eller 2 a § är underårig, får förmyndaren eller god man, om sådan enligt 11 kap. ska förordnas, föra talan för parten.

Modern ska höras i målet, om det kan ske.

Mål om hävande av föräldraskap enligt 1 kap. 9 §

Om en kvinna som enligt 1 kap. 9 § första stycket ska anses som barnets förälder vill vinna förklaring enligt 1 kap. 9 a § att hon inte är barnets förälder, ska hon väcka talan om det mot barnet eller, om barnet har avlidit dess arvingar.

Om kvinnan är död och hon inte varaktigt har sammanbott med barnet och inte heller efter barnets födelse bekräftat att barnet är hennes, har den avlidnas make eller registrerade partner och var och en som jämte eller näst efter barnet är berättigad till arv efter kvinnan rätt att väcka talan om att kvinnan inte är förälder till barnet. Efterlämnar den avlidna förutom make eller registrerad partner sådana arvingar som avses i 3 kap. 2 § ärvdabalken, har var och en av dem rätt att väcka talan under här angivna förutsättningar.

Rätt att väcka talan föreligger inte, om vid kvinnans död mer än ett år har förflutit från det att talan, som grundats på att kvinnan är förälder till barnet, väckts mot henne och hon fått del därav eller om mer än ett år har förflutit sedan anspråk på samma grund framställts mot kvinnans dödsbo.

15 §

Om ett barn vill vinna förklaring enligt 1 kap. 9 a § att en viss kvinna inte är barnets förälder, ska barnet väcka talan om detta mot kvinnan eller, om hon är död, hennes arvingar. Efterlämnar kvinnan förutom make eller registrerad partner sådana arvingar som avses i 3 kap. 2 § ärvdabalken, ska talan, såvitt angår dessa, riktas mot den eller dem som har den bästa arvsrätten efter kvinnan när talan väcks.

16 §

Om ett barn vill vinna förklaring enligt 1 kap. 4 b § att en bekräftelse saknar verkan mot den kvinna som har lämnat den, ska barnet väcka talan om detta mot kvinnan, eller om hon är död, hennes arvingar.

Om den kvinna som har lämnat en bekräftelse vill vinna förklaring enligt 1 kap. 4 b § att bekräftelsen saknar verkan mot henne, ska hon väcka talan om detta mot barnet.

17 §

En talan som avses i 14, 15 eller 16 § får väckas vid rätten i den ort där barnet har sin hemvist eller, om barnet har avlidit, vid den rätt som har att ta upp tvist om arv efter barnet. Om det inte finns någon annan behörig domstol, ska målet tas upp av Stockholms tingsrätt.

18 §

Om part i mål som avses i 14, 15 eller 16 § är underårig, får förmyndaren eller god man, om sådan

enligt 11 kap. ska förordnas, föra talan för parten.

Modern ska höras i målet, om det kan ske.

Mål om fastställande av föräldraskap enligt 1 kap. 9 §

19 §⁷

Talan om att en bekräftelse av föräldraskap enligt 1 kap. 9 § saknar verkan mot den som har lämnat bekräftelsen får väckas vid rätten i den ort där barnet har sitt hemvist eller, om barnet har avlidit, vid den rätt som skall ta upp en tvist om arv efter barnet. Finns det inte någon annan behörig domstol, skall målet tas upp av Stockholms tingsrätt.

En talan om fastställande av föräldraskap enligt 1 kap. 9 § andra eller tredje stycket väcks av barnet. I fall som avses i 2 kap. 8 a § förs barnets talan av socialnämnden. Om modern har vårdnaden om barnet, får hon alltid föra barnets talan, även om hon inte har uppnått myndig ålder. Talan får vidare alltid föras av en särskilt förordnad vårdnadshavare för barnet. Det som sägs i 6–13 §§ om fastställande av faderskap tillämpas också i fråga om fastställande av föräldraskap.

Talan om fastställande av föräldraskap enligt 1 kap. 9 § väcks av barnet. I fall som avses i 2 kap. 8 a § förs barnets talan av socialnämnden. Har modern vårdnaden om barnet, får hon alltid föra barnets talan, även om hon inte har uppnått myndig ålder. Talan får vidare alltid föras av en särskilt förordnad vårdnadshavare för barnet. Det som sägs i 6–13 §§ om fastställande av faderskap tillämpas också i fråga om fastställande av föräldraskap.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

2 Förslag till lag om rättsgenetisk undersökning vid utredning av faderskap

Bilaga 2

Häriigenom föreskrivs följande.

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns bestämmelser om rättsgenetisk undersökning vid utredning av faderskap.

Fastställande av faderskap

2 § I mål om fastställande av faderskap får rätten på begäran av någon av parterna eller när det annars behövs förordna om rättsgenetisk undersökning.

Förordnandet får avse barnet, modern och den man mot vilken talan förs. Om det finns anledning att anta att någon annan man har haft samlag med modern under den tid som barnet kan ha tillkommit, får förordnandet avse också denne.

Om den man som yrkandet om fastställande av faderskap avser är avliden, får rätten förordna om rättsgenetisk undersökning på humanbiologisk vävnad från den avlidne. Ett förordnande får endast meddelas om det finns anledning att anta att mannen har haft samlag med modern under den tid som barnet kan ha tillkommit och om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den avlidne eller något annat motstående intresse.

Hävande av faderskap

3 § I mål om förklaring att en viss man inte är far får rätten på begäran av någon av parterna eller när det annars behövs förordna om rättsgenetisk undersökning.

Förordnandet får avse barnet, modern och mannen i äktenskapet. Om det finns anledning att anta att någon annan man har haft samlag med modern under den tid som barnet kan ha tillkommit, får förordnandet avse också denne.

Efter att ett faderskap fastställts genom bekräftelse eller dom

4 § Efter att ett faderskap fastställts genom bekräftelse eller genom dom som har fått laga kraft, får rätten förordna om en rättsgenetisk undersökning, om det först efter bekräftelsen eller domen har framkommit omständigheter som ger anledning att anta att någon annan man än den som har fastställts vara far har haft samlag med modern under den tid som barnet kan ha tillkommit.

Ett förordnande får avse barnet, modern, den man som har fastställts vara far och den andre mannen.

5 § Om ett faderskap har fastställts genom bekräftelse, får ett förordnande om rättsgenetisk undersökning meddelas i ett mål om att bekräftelsen saknar verkan mot den som har lämnat den. Ett sådant förordnande får begäras av någon av parterna i målet.

Om en talan om att en bekräftelse saknar verkan inte har väckts, prövas frågan om förordnande av en rättsgenetisk undersökning enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden. Ett sådant förordnande får begäras av den som kan vara part i ett mål om att bekräftelsen saknar verkan.

Om faderskapet har fastställts genom dom som har fått laga kraft, prövas frågan om förordnande av en rättsgenetisk undersökning enligt lagen om domstolsärenden. Ett sådant förordnande får begäras av någon av parterna i det tidigare målet.

6 § Ett ärende om förordnande om rättsgenetisk undersökning enligt 5 § andra eller tredje stycket tas upp av rätten i den ort där barnet har sin hemvist. Om barnet har avlidit, tas ärendet upp av den rätt som har att ta upp en tvist om arv efter barnet. Om det inte finns någon annan behörig domstol, tas ärendet upp av Stockholms tingsrätt.

7 § Ett beslut i ett ärende om förordnande om rättsgenetisk undersökning enligt 5 § andra eller tredje stycket får överklagas särskilt.

8 § Ett ärende om förordnande om rättsgenetisk undersökning enligt 5 § andra eller tredje stycket får avskrivas när utlåtandet över undersökningen har lämnats eller frågan om undersökning har förfallit.

Allmänt om handläggningen

9 § Innan rätten förordnar om rättsgenetisk undersökning ska den som förordnandet skulle avse ges tillfälle att yttra sig.

Vite

10 § Rätten får vid vite förelägga den som förordnandet om rättsgenetisk undersökning avser att med intyg från behörig inrättning visa att ett sådant prov som behövs för rättsgenetisk undersökning har tagits på honom eller henne. I fråga om barn som inte har fyllt 18 år ska i stället barnets vårdnadshavare föreläggas.

Biträde av Polismyndigheten

11 § Om ett föreläggande vid vite enligt 10 § inte följs, får rätten i stället för att förelägga nytt vite besluta om biträde av Polismyndigheten för att provtagning ska komma till stånd.

I fråga om barn som inte har fyllt 18 år får beslut om biträde av Polismyndigheten meddelas endast om det finns särskilda skäl. Sådant biträde får inte lämnas, om det finns risk för att barnet ska ta skada av detta.

12 § Om kostnad för biträde av Polismyndigheten har betalats av allmänna medel, ska den som har varit föremål för biträdet betala tillbaka kostnaden till staten. I fråga om barn som inte har fyllt 18 år ska betalningsskyldigheten i stället fullgöras av barnets vårdnadshavare.

Det belopp som ska återbetalas får sättas ner eller efterges, om det finns skäl för det med hänsyn till den enskildes personliga eller ekonomiska förhållanden.

Kostnaden för rättsgenetisk undersökning

Bilaga 2

13 § Kostnaden för provtagning och rättsgenetisk undersökning enligt denna lag och 2 kap. 6 § föräldrabalken ska betalas av allmänna medel.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
2. Genom lagen upphävs lagen (1958:642) om blodundersökning m.m. vid utredning av faderskap.
3. Den upphävda lagen gäller fortfarande vid överklagande av en domstols beslut.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över betänkandet lämnats av Barnombudsmannen, Biobank Sverige, Region Dalarna, Datainspektionen (numera Integritetsskyddsmyndigheten), Diskrimineringsombudsmannen, Domstolsverket, Dynamic Code AB, Familjerättssociomernas Riksförening, Förvaltningsrätten i Härnösand, Förvaltningsrätten i Stockholm, Göta hovrätt, Göteborgs kommun, Göteborgs tingsrätt, Helsingborgs kommun, Hudiksvalls kommun, Inspektionen för vård och omsorg, Justitiekanslern, Region Jönköpings län, Kammarrätten i Göteborg, Karlstads kommun, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Lidingö kommun, Lunds universitet (Juridiska fakultetsnämnden), Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Malmö kommun, Malmö tingsrätt, Migrationsverket, Myndigheten för digital förvaltning, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Föreningen PappaBarn (numera Föreningen Vårdnad Boende Umgänge i Sverige), Polismyndigheten, Regionala etikprövningsnämnden i Uppsala, Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL), Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU), Rädda Barnen, Rättsmedicinalverket, Skatteverket, Skellefteå kommun, Skellefteå tingsrätt, Socialstyrelsen, Stiftelsen Allmänna Barnhuset, Stockholms kommun, Region Stockholm, Stockholms tingsrätt, Stockholms universitet (Juridiska fakultetsnämnden), Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac), Sundsvalls kommun, Svea hovrätt, Svenska barnmorskeförbundet, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges Makalösa Föräldrar, Södertörns tingsrätt, Tierps kommun, Transföreningen FPES, Tranås kommun, Umeå tingsrätt, Umeå universitet, Varbergs kommun, Vetenskapsrådet, Västerås kommun, Åmåls kommun, Åre kommun och Östersunds tingsrätt.

Barnets rätt i samhället (Bris), Region Blekinge, Centrum för medfödda metabola sjukdomar vid Karolinska Universitetssjukhuset (PKU-biobanken), Civil Rights Defenders, Dorotea kommun, Funktionsrätt Sverige, Företagarna, Höganäs kommun, Intersexuella i Sverige, Kalmar kommun, Kungälv kommun, Laxå kommun, Lomma kommun, Mörbylånga kommun, Pajala kommun, Partille kommun, Riksdagens ombudsmän, Region Skåne, Stockholms medicinska biobank, Svensk Förening för Patologi, Svenskt Näringsliv, Sätters kommun, Täby kommun, Umeå kommun, Vadstena kommun, Vellinge kommun, Region Västerbotten, Västra Götalandsregionen och Älmhults kommun har avstått från att yttra sig.

Yttranden har dessutom lämnats av Svenska kyrkan, FEMMIS, Svensk Förening för Obstetrik & Gynekologi och Mödrahälsovårdsöverläkargruppen, Malmö mot diskriminering och ett antal andra antidiskrimineringsbyråer, KRY, Min Doktor och Handelshögskolan vid Göteborgs universitet (Juridiska institutionen).